

**LAUSUNTO kannanotostani ”Helsingin Energian, Espoon Sähkö Oy:n ja Vantaan Energia Oy:n kivihiilen palamisjätteiden käsittelyä koskevasta 05.01.2001 valmistuneeksi ilmoitetusta arviointiselostuksesta.**

(käytän alempana asiasta lyhennystä ”YVA-menettely”)

**Luku 1. Yleistä:**

Perustuu läsnäoloon tiedoitus- ja kuulemistilaisuuteen 21.01.2001 sekä siellä esitettyyn arviointiselostuksen yhteenvetojulkaisuun.

§ 1

Hankkeen kuulutus ehkä ei muodollisesti täyttänyt lain vaatimuksia, mutta se oli ainakin minun kohdallani tyydyttävä.

§ 2

Kokouspaikan valinta oli suunnitellun toiminnan sijaintia ajatellen lähellä asuvia hyvin palveleva. Ottaen huomioon että hanke vaikutuksiltaan on kaikkia espoolaisia ja kirkkonummelaisia koskeva, paikka on huonosti tunnettu ja vaikeasti yleisillä kulkuneuvoilla saavutettavissa.

Tilaisuudessa kerättiin tietoja yleisöltä, josta selviää oliko kuulutuksella saavutettu riittävä määrä kaupungin väestöä tai heidän edustajia, varsinkin kaupunkivaltuustojen jäseniä.

§ 3

YVA-menettelyä koskevassa selostuksessa sanojen valinta vaikuttaa jossain määrin omituiselta. Selostuksen ensimmäisellä rivillä esiintyy asianmukainen nimitys ”kivihiilen palamisjäte”. Otsikossa tätä sanaa on vältetty, samoin tekstissä myöhemmin. Sen tilalla tavataan sanoja kuin ”tuote, sivutuote, tuhka, j.n.e.” Hankalia sanoja kuten kuona, saaste, myrkkä, sekä niiden johdannaisia on järjestelmällisesti vältetty.

Jätteiden sijoittamisesta on yleensä käytetty sanaa ”läjittäminen” Tämä johtaisi epäilemättä siihen että tätä toimintaa suorittavista tai edistävästä henkilöistä joutuisi käyttämään nimitystä ”läjittäjä” – kokeilumielessä tulen tämän luvun tekstissä tukeutumaan tällaiseen sanastoon.

§ 4

Sijoittamisvaihtoehtojen käsittelyssä, kuten muutenkin tekstissä, olisi ollut syytä käyttää yleisesti tunnettuja paikannimiä. Niitä löytyy tarpeeksi maanmittaushallituksen kartoista, joista myös löytyy tarvittavat koordinaattiluvut sekä oikeat tiedot vesistöistä ja muista maastokohdista.

§5

22.01.2001 järjestetyn yleisötilaisuuden kulkua ei pystytty johtamaan tarkoitustaan palvelevaksi. Kokouksen johto ei pystynyt hallitsemaan kokouksen kulkua, josta voidaan esimerkkinä mainita että kokousajasta oli kulunut 65 minuuttia kun oli päästy esitteen sivulle 3(11), VE 1 käsittelystä. Tästä oli seuraus että tärkein osa aineistosta jouduttiin käsittelemään hätäisesti ja puutteellisesti.

Kokousyleisön käyttäytymistä leimasi huono valmistautuminen asiaan, sekä voimakas reaktio Ämmässuon alueella vallitseviin muihin epäkohtiin.

## §6

Läjittäjäedustajista ja asiantuntijoista koottu joukko osoitti huonoa perehtymistä asioihin ja puuttuvaa kykyä asiallisella tavalla vastata esitettyihin kysymyksiin.

## **Luku 2. Voimalaitosten palamisjätteet-**

### §1

Läjitysalueelle sijoitettavan jätemäärän suuruutta on ymmärrettävistä syistä vaikea arvioida tarkkaan. Kuitenkin voidaan todetta että kiistatta on kysymys Suomen oloissa ennennäkemättömän suurista määristä suppealle alalle sijoitettavista jätemääristä. Esitetään tavoite, jonka mukaan entistä suurempi osa jätteistä olisi ohjattava niin sanottuun hyötykäyttöön. Todennäköistä on kuitenkin että sitä mukaa kun ympäristötietoisuus lisääntyy käy päinvastoin niin että yhä pienempi osa jätteistä voidaan kelpuuttaa hyötykäyttöön.

### §2

Palamisjätteiden laadusta on annettu täysin riittämättömiä ja osittain harhaanjohtavia tietoja. Voidaan mainita että jätteiden kemiallisesta koostumuksesta annetaan puutteellisesti tutkittujen esimerkkitapausten perusteella tarkkoja lukuja ilman että edes olisi mainittu minkä tuottajamaan hiilestä jätteet ovat peräisin. Kuitenkin tiedetään että fossiilisten polttoaineiden koostumus suuresti vaihtelee. Ellei tiedetä edes mistäpäin maailmaa hiili tulevaisuudessa tuodaan on mahdotonta tehdä luotettavaa arviointia ympäristövaikutuksista.

### §3

Varastoitavien jätteiden mahdollista muuttumista ajan myötä ei ole huomioitu. Fysikaalisten tai kemiallisten vaikutusten seurauksena monen aineen liukoisuus voi lisääntyä. Läjitettävien aineitten joukosta löytyy runsaasti materiaalia josta kemiallisten muutosten vaikutuksesta voi syntyä hyvinkin myrkyllisiä uusia yhdistyksiä. Esimerkkinä voidaan mainita syaniidit.

Jätteiden sisältämiä ympäristölle myrkyllisiä orgaanisia aineita ei ole huomioitu tarpeeksi.

## **Luku 3. 0-vaihtoehdot.**

### §1

Esitettyjen neljän vaihtoehdon lisäksi on 0-vaihtoehdoksi esitetty lähinnä nykyisen käytännön jatkamisesta. Siihen liittyvistä epävarmuustekijöistä ja muista puutteellisuuksista on tehty selkoa. Yhteenvetona esitetystä tekstistä voidaan käyttää hakijan omia sanoja kun hän kertoo että uusien hankkeiden "toteutumatta jättäminen merkitsee riskiä pääkaupunkiseudun energiahuollolle".

Todellisia 0-vaihtoehtoja ei ole esitetty lainkaan

### §2

Suomen luontoa säästävään vaihtoehtoon päästään siirtämällä jätteet takaisin tuottajamaan hiilikaivosten täyttöaineeksi. Menetelmä vastaa nykyistä käytäntöä kansanvälisessä kaupassa. Ratkaisu vaatii kuitenkin jonkun verran aloitekykyä ja neuvottelutaitoa lähinnä virkamiestaholta. Yleisötilaisuudessa 22.01.2001 kysyin oliko tätä vaihtoehtoa käsitelty. En saanut kunnollista vastausta.

### §3

Luonnonsuojelun kannalta melko lähelle 0-vaihtoejtoa voidaan myös päästä luopumalla kivihiilen käytöstä polttoaineena. Uusiutuvat luonnonvarat tarjoavat siihen mahdollisuuksia. Myös maakaasun käyttö voidaan ehkä hyväksyä tilapäisratkaisuna.

## **Luku 4. Käytännön kokemuksia hiilen palamisjätteiden käsittelystä .**

### §1

Koska ehdotetut hankkeet koskevat kyseessä olevien kaupunkien tavallisia kansalaisia joilta ei voi vaatia tietoa asiaan liittyvistä teknillisistä seikoista olisi ollut paikallaan kertoa avoimesti ulkomailta saaduista kokemuksista ja suurista jätemääristä koituvista haitoista. Tietenkin olisi ollut paikallaan kertoa kokemuksista onnistuneistakin ratkaisuista haittojen ehkäisemiseksi.

### §2

Erittäin tärkeätä olisi kertoa suomalaisista kokemuksista. Lähiseudultakin on kokemusta hiilen palamisjätteiden läjittämisestä. Esim. Helsingin kaasulaitoksen mahdollisesta osuudesta niin sanotusta Myllypuroasiasta ei ole kerrottu riittävästi.

## **Luku 5.Vaikutus vesistöihin, pohjavedet.**

(alla haluan rajoittua käsittelemään vaihtoehtojen VE1, VE2 ja VE3:n tärkeimpiä kohtia, koska minulla ei ole riittävästi paikallistuntemusta Vantaan oloista.

### §1

Vaihtoehdot VE1, VE2 ja VE3 sijaitsevat kaikki keskellä Mankinjoen ja Gumbölenjoen valuma-aluetta, joten alueitten pohjavesillä on suuri vaikutus näihin vesistöihin. Läjitysalueitten pohja on kaikissa vaihtoehtoissa osittain rikkinäistä kalliota. Kaikki ehdotetut läjitysalueet sijaitsevat korkealla merenpinnan yläpuolella (ilmoitetut korkeudet ovat +39 ja +66 välillä. Mahdollisesti alueelle siirretyt jätemassat kohoavat vieläkin ylemmäksi. Jokiin purkautuvat lähteet sijaitsevat huomattavasti alempana. Seudun syvät pohjavedet, joista porakaivojen kautta otetaan talousvettä, sijaitsevat usein korkeudella 0 tai jopa merenpinnan alapuolella. Syntyvät isot paine-erot asettavat hyvin suuria vaatimuksia läjitysalueiden pohjarakenteisille. Tähänastisilla ratkaisuilla Ämmässuon alueella ei ole päästy tyydyttäviin tuloksiin. Kokemukset myös muualta osoittavat että täysin vedenpitäviä ratkaisuja on vaikea saada aikaan.

### §2

Pohjavesitutkimuksia on näitten vaihtoehtojen alueella tehty niin vähän ja puutteellisesti ettei niistä ole saatu riittävästi tietoa pohjaveden laadusta ja virtauksista.

### §3

Luvussa "haitallisten vaikutusten vähentäminen" viitataan rakennusvaiheisiin liittyviin haittoihin. Valmistusvaiheen jälkeenkin varaudutaan pohjavesien likaantumiseen sanomalla "alueelta ei normaalitilanteessa pääse likaantumista aiheuttavia haitta-aineita pohjaveteen".

## Luku 6. Vaikutus vesistöihin, pintavedet.

### §1

Pintavedet laskevat VE1 ja VE2 alueilta pääasiallisesti eri teitä Loojärveen, VE3 taas pääasiallisesti Gumbölenjokeen. Virtaussuunnat eivät välttämättä tulevaisuudessa säily samanlaisina koska alueilla tehdään kalliolouhintaa ja maansiirtotöitä. Kolmperäjärveen mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia ei ole tarpeeksi tutkittu. Sama koskee Kakarlammen aluetta. Ehdotetun toiminnan vaativien louhintatöitten ja liikenteen vaikutuksesta ainakin pölyvaikutuksia kohdistuu kumpaankin suuntaan.

### §2

Loojärveen laskevat pintavedet saastuttavat paitsi paikallisia puroja ja Loojärveä Mankinjokea koko pituudeltaan. Espoonlahteen päättyvä vesi vaikuttaa tietenkin lahden rauhoitusalueeseen, luonnonsuojelualueeseen ja Natura-alueeseen, joten olisi ollut syytä kertoa näitä alueita koskevista määräyksistä.

### §3

Gumbölenjoen vesistöön VE3 vaikuttaa veden laatuun Nupurinjärvestä alkaen aina siihen kohtaan asti jossa joki yhtyy Mankinjokeen. Sen jälkeen vaikutukset vesistöön ovat samanlaiset kuten edellisessä pykälässä on kerrottu.

### §4

Gumbölenjokea koskeva vaihtoehto tulee erittäin hankalaksi Kvarnträskjärven rantojen rauhoitusmääräysten takia, joita tekstissä ei ole edes mainittu. Uudenmaan lääninhallituksen päätöksessä 02.06.88 lukee m.m. että on kielletty . . ."kaikenlainen muu toiminta, joka saattaisi vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuteen ja eläimistöön". "Joka saattaisi" merkitsee käytännössä että mahdollisesti haittaa aiheuttavalle toiminnalle ei ole asetettu joustavaa toleranssirajaa.

### §5

VE3 tekee hankalaksi myös se seikka että Gumbölenjoen vettä käytetään raakavetenä Espoon kaupungin Dämmanin vesilaitoksessa. Jo pelkkä tieto siitä on "luomuajatteluun" tottuneelle niin kauhea asia ettei hän pysty käyttämään sellaista vettä talous- eikä edes kasteluvetenä.

Pulmallinen tilanne kuitataan suruttomasti lausunnolla että "häiriötilanteessa mahdollisesti tapahtuvan valumavesien vesistöön pääsyn takia on syytä selvittää Espoon Veden kanssa mahdollisten haittojen torjumiseksi". Tämantapaisen kauniin suunnitelman esittely tietenkään ei riitä ympäristövaikutusten pohjaksi.

### §6

Luvussa "haitallisten vaikutusten vähentäminen" viitataan mahdollisuuteen ratkaista pulmia johtamalla saastunut vesi viemäriverkostoon. Mitään tietoja Suomenojan puhdistamon mahdollisuuksista selvittää tämantapaisista asioista ei ole annettu. Tiettävästi puhdistamon mahdollisuudet eivät riitä raskasmetallien tai pulmallisten orgaanisten aineitten poistamiseen. Täten ongelmalliset jäteaineet joutuisivat joko mereen tai lietteen mukana takaisin Ämmäsuon kaatopaikka-alueelle.

## **Luku 7. Vaihtoehtojen vertailu.**

### §1

Tässä luvussa esitetty aineiston käsittelyä voidaan merkitsemättömänä sivuuttaa, koska aikaisemmin tekstissä esitetyt puutteellisuudet ja virheellisyydet ovat sitä luokkaa että ne eivät salli johtopäätösten vetoa.

## **Luku 8. Arvioinnin epävarmuustekijät.**

### §1

Tässä luvussa voidaan hyvin yhtyä kirjoittajaan, joka toteaa että arvio jää subjektiiviseksi, arvioinnin tekijästä riippuvaiseksi. Puutetta luotettavista asiatiedoista tietenkään ei voida korvata arvioinnilla joka on tekijästä riippuvainen.

## **Luku 9. Arvio hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta.**

### §1

Aikaisemmin esitettyjen puutteiden ja virheellisyyksien takia ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia päästä hankkeen toteuttamiseen. Ehdoton vaatimus on että perusteellisempien selvitysten perusteella tehdään uusi ympäristövaikutusarvio. Tällöin on otettava huomioon myös useat tässä kirjoituksessa mainitsematta jätetyt virheellidyydet ja puutteellisuudet. Ohjeeksi uudelle YVA-käsittelylle voidaan sanoa että tiheän asutuksen alueella vesivarat ovat niin arvokkaat että niihin vaikuttavissa toiminnassa ei ole kysymys siitä rikotaanko määräyksiä tai ei tai voidaanko pysyä jonkun saasterajan luvallisen rajan alapuolella vaan on pyrittävä siihen että vesistön laatu pysyy ennallaan tai paranee.

rekisteröitäväksi jätetty Mankinjoki-Gumbölenjoki vesiensuojeluyhdistys

puheenjohtajaksi valittu

Carl Axel Ehrnrooth